

‘Omtrent melancholie’

De Schrijverhut

De Campagne, Drongen 2004. Curator Filip Van de Velde.

Nachtelijke schrijfperformance op een eilandje.

Het ophalen en voorlezen van de achtergelaten tekst.

Hutgedicht

Dag Stefaan,

In deze hut ontmoeten we elkaar opnieuw:
In een nacht waarin de tijd even stilstaat.

Over het bos waait een
spiegelend licht. Drie vogels
ontwaken in eenzelfde droom.
Een bos dat niet bestaat,
maar fluistert achter de ogen
van hen die hier durven zwijgen
in dit gordijn van leven.
Er komt een mist van kleuren
tussen het wit van de regen.
Je bent niet alleen in het
waken, op deze grens, dit
ontluiken van een streling.
In liefhebbende vingers schuilt
een breekbaarheid, een broze verwachting
in het voelen van wat komen gaat.

In dit zwijgen in het duister,
fluweelzacht door de
aanraking van een mens dromend

zoals ik over wat nog niet is.
In de dag schemert een wachten,
kristallijn.,
met aarzeling. Ik twijfel
en in dit twijfelen vind
ik een wereld van onzichtbare
handen en woorden die mij
toe fluisteren over wat ik
niet horen kan. Ik luister
en hoor een druppel in de
verte. Luid als een dreun.
Een klank die me omhelst.
Zo zacht, zo zuiver, zo zout
als een traan.
Ik voel dat wat
mij raakt door iemand
aan mij gegeven is,
zonder te weten wie,
in het vergeten vind ik.

Geert Vermeire.

Brief aan Filip Van de Velde, curator van 'Omtrent melancholie'

Gent, 11 november 2004

Beste Filip,

Ik schrijf je een brief over herinneringen en troost. Een brief bevindt zich in een niemandsland. Het is voorbijgaand als een gesprek, maar blijvend door schrijven. Brieven vermelden een datum: ontstaan in het nu en toch voorbij.

Herinneringen zijn van dezelfde orde. Ze zijn en zijn niet. Mensen die elkaar ontmoeten en hun herinneringen delen stuiten vaak op synchroniciteiten. Herinneringen vinden hun wezen in het delen ervan met anderen. Zij zijn katalysatoren van een gevoel van (altijd aanwezige) verbondenheid. Herinneringen zijn niet vatbaar en onzichtbaar.

Herinneringen zijn gevoelens. Voorbij en toch nu, zoals een brief. Brieven zijn geschreven vanuit spreken, als een dialoog. Herinneringen vragen erom om uitgesproken te worden. Hierin vind je de tover van de gesproken taal.

Schrijven is denken en daarom levenloos. In het spreken verschijnt het voelen.

De paradoxale dubbelverschijning van aanwezigheid en afwezigheid zoals je in een brief of in een herinnering vindt brengt je tot de melancholie.

Melancholie is een gevoel van gemis. Herinneringen wekken vaak een gemis op.

In brieven is de spreker afwezig.

Je kan van iemand houden en die tegelijkertijd missen. Dat maakt ons mens.

Het houden van is goddelijk, ondeelbaar, het is verbondenheid, het overstijgt elke dubbelzinnigheid. In liefde is er geen plaats voor een paradox waarin aanwezigheid en afwezigheid tegelijkertijd bestaan. Het missen is onze gebondenheid aan tegenstellingen, aan denken. Als je het missen van een geliefde doorvoelt stuit je op een besef dat die persoon er eigenlijk wel is, dat die persoon aanwezig is, maar dat je het niet zag omdat je in een mist van denken zat.

Je bent nooit alleen, maar je kan wel denken dat je alleen bent, een illusie zoals het denken dat een boom in stilte valt omdat er niemand bij aanwezig is om te luisteren.

Stefaan van Biesen, Filip Van de Velde en Virginie Agemans tijdens de voorbereiding van 'Omtrent melancholie', Drogen 2004..

Melancholie is één van die schemerzones, één van die niemandslanden die het onzichtbare tastbaar maken. Daarom is kunst in wezen altijd melancholisch.

Het toont iets wat er zagezegd niet is. Het toont ons wat we missen. Maar tegelijkertijd toont het ons dat we niet alleen zijn, dat we verbonden zijn.

Net als kunst varen brieven en herinneringen je naar een wereld van voelen, omdat ze zelf voelen zijn. Herinneringen kan je niet maken, ook brieven kan je niet maken, net zoals je geen kunst kan maken. Herinneringen komen naar je toe en verbinden je met anderen, waar jij al deel van uit maakt.

Deze tentoonstelling creëert een zone waarin de onzichtbare wereld van het voelen onze mensenwereld even raakt en waarin we even kunnen bewegen en bewogen worden.

De kunstenaars die jij uitzocht voor deze tentoonstelling delen stuk voor stuk een breekbare wereld met ons. Het is werk dat los laat, het is werk als een brief.

Het werk dat jij selecteerde is werk dat troost.

Net als in taal ligt in beeld de kracht van het uitgedrukte in de troost, de warmte en het onzichtbare dat je erin aanraakt. De grote sterkte van de taal is de troost die woorden in zich dragen. Niets voor niets voegde je een dichter aan de groep kunstenaars toe om de beelden met woorden te omringen en met de finesse waarmee je de kunstwerken in en rond het kasteel een plaats gaf plaatste je de dichter tussen de kunstenaars.

In de Afrikaanse mythologie is het eerste woord dat ooit door een mens werd uitgesproken een woord van troost, een woord van bemoediging. Het is een bijzonder woord. Het kan nooit vergeten worden, het kan nooit worden vernietigd. Het is een woord dat je niet kan benoemen, omdat het de ziel is van elk later uitgesproken woord. Het is als het ware een onzichtbaar woord, het zaadje waaruit de boom van de taal groeide.

Daarin vindt de kunst ook zijn oorsprong. Het maakt de wereld dragelijker in het gevoel dat je een onzichtbare wereld even kan aanraken, het geeft je een gevoel van warmte, van thuis te komen, van niet alleen te zijn.

Elke kunst is evenwichtskunst. Jouw realisatie van deze tentoonstelling is niets meer en niets minder dan dit: het in balans brengen van melancholie en troost. Zoals in een kunstwerk ligt ook in de realisatie van een tentoonstelling de essentie in het onzichtbare. In evenwicht gebracht en omringd met zachtheid, met een hart. Dit is wat Michelangelo 'proportionalita' noemde. Dit is wat kunstenaars de Gulden Snede deed ontdekken. Je vindt in het creëren van dit evenwicht het centrum van de mens. Je vindt er het menselijke van de kunst.

Hartelijk,
Geert Vermeire.